

Alındı : 22.03.2023

Kabul edildi : 23.05.2023

Early Childhood Education Researches

www.ecerjournal.net

ISSN:

TikTok Uygulamasında Yer Alan İçeriklerin Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Uygunluk Açısından İncelenmesi

Examining the Contents of the TikTok Application in Terms of Appropriateness for Preschool Children

Özge Özel¹, İsrail Asarkaya²

ÖZ

Bu araştırmanın amacı TikTok uygulamasında yer alan içeriklerin okul öncesi dönem çocuklarına uygunluğunun incelenmesidir. Araştırma nitel desende düzenlenmiş ve doküman analizi yapılmıştır. Araştırmanın verilerini maksimum çeşitlilik yöntemi ile seçilen 100 TikTok videosu oluşturmaktadır. Bu videolar beş farklı zamanda, her gün uygulama silinip yeniden yüklenmek kaydıyla, algoritma oluşturulmadan ve hesap açılmadan ekrana düşen ilk 20 video olarak belirlenmiştir. Veri toplama aracı araştırmacılar tarafından oluşturulmuş ve iki farklı uzman görüşü alınmış kontrol listesidir. Bulgular videolarda sözel, fiziksel ve psikolojik şiddet öğelerinin, yanlış dil ve üslup kullanımının, okul öncesi dönem çocuğunun yaşına ve gelişim özelliklerine uygun olmayan konuların, çocukları travmatize edebilecek içeriklerin, cinsellik, argo kullanımı, cinsiyetçilik, erotizm, olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar gibi çeşitli öğelerin yer aldığını göstermiştir. Sevgi, hoşgörü, mutluluk gibi çeşitli değerlere de yer verildiği ancak bu değerlerin, içeriklerin geneline hakim olmadığı görülmüştür. Araştırma sonucunda, uygulamanın okul öncesi yaş grubuna uygun olmadığı bulunmuş ve hakkında daha geniş kapsamlı uygulamalı araştırmaların yapılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler:

TikTok, Çocuk Ve Sosyal Medya, Doküman Analizi

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine the appropriateness of the contents in the TikTok application for preschool children. The study was designed as qualitative research, and document analysis was carried out. The research consists of 100 TikTok videos determined by maximum variety method. These videos were selected as the first 20 videos that came to the screen without creating an algorithm and opening an account. Data was collected with a checklist created by the researchers. The findings include verbal, physical and psychological violence items, inappropriate language use, inappropriate topics and characters, contents may traumatize children, various items such as sexuality, use of slang, sexism, eroticism, and behaviors may set a negative example. Also, various values such as love, tolerance and happiness are included, but these values do not dominate the contents in general. Therefore, the contents of TikTok application were not appropriate for the preschool age group.

Keywords:

TikTok, Child And Social Media, Document Analysis

Extended Abstract

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi. ozgeozel@mehmetakif.edu.tr, Orcid ID: 0000-0003-4992-483X

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim. asrkaya.isrfl@gmail.com, Orcid ID: 0009-0009-9381-150X

Kaynak Gösterimi: Özel, Ö. & Asarkaya, İ. (2023). TikTok uygulamasında yer alan içeriklerin okul öncesi dönem çocuklarına uygunluk açısından incelenmesi. *Early Childhood Education Researches*, 1(1), 1-19.

Aim

TikTok was downloaded 3.5 billion times around the world in 2023 and have reached the first place in the list of the most downloaded entertainment applications. This inevitably affected children who spend a lot of time on social media. It has been revealed children spend the most time on the TikTok application, with an average of 75 minutes a day. TikTok decided to close the accounts of children under the age of 13. However, this does not seem possible since both the application gives access without a subscription and the age determination process during registration depends on the user declaration. Although the effect of this practice, in which children spend a lot of time, is of great importance, there is almost no research on this subject. Therefore, the purpose of this research is to examine the appropriateness of TikTok's contents for preschool children born in a technology age and who can easily access social media.

Method

This research was designed as a qualitative research design and document analysis was carried out. The sample of the research consists of 100 TikTok videos determined by maximum variety method. These videos were selected as the first 20 videos that came to the screen without creating an algorithm and opening an account, provided that the application is deleted and redownloaded every day at five different times. The data collection tool is a checklist created by the researchers and two different expert opinions were taken.

Results

The topics in 19 out of a total of 100 videos watched in the TikTok application were appropriate for children's lives. In 22 of the videos, the content was appropriate for the age level of the children. 63 videos examined have internal consistency, while the remaining 37 videos do not have internal consistency. 12 out of 100 videos could contribute to the development of the child in various ways.

Turkish language was used correctly and appropriately in 25 videos. In 38 videos, Turkish was not used in accordance with the rules and there were mistakes in usage. The language used in 10 contents in the application were appropriate for the developmental characteristics of preschool children, and 11 contents used slang words. In 19 contents, the words/sentences used were clear and understandable. 43 of the analyzed contents have an expression disorder in the language used and 47 contents contained words/sentences above the level of preschool children.

The value of love was included in 15 videos. This value was transferred across the contents with discourses or indirect behaviors, and it was mainly used in love or friendship relationships. The value of tolerance in six videos, the value of happiness in 24 videos, the value of cooperation in 14 videos, the value of freedom in one video, the value of responsibility in four videos, the value of respect in four videos, the value of humility in two videos, and the value of unity in eight videos were found.

Lying in eight contents, sexism in six contents, patriarchy in five contents, theft in one content, sexuality in five contents, obscenity/nudity in five contents, profanity in four contents, alcohol/cigarette in two contents were determined. Dangerous acts in six contents, traumatizing item in seven contents, abuse in six contents, selfishness in three contents, jealousy in two contents, eroticism in one content, and racism in one content were encountered.

There were various elements of violence. Physical violence in three videos, verbal violence in five videos, psychological violence in eight videos were found. Also, there were different contents had common themes. The element of sadness among these themes was found in five contents. Lastly, food in nine contents, song/dance in six contents, and cultural elements in four contents was determined.

Discussion and Conclusion

The contents in the TikTok application could have many different themes and some contents were reproduced by different users by becoming a trend (Kızılkaya, 2022). In terms of being a negative example and having inappropriate contents, these platforms and phenomena can negatively affect children's social behavior (Çelebioğlu, 2022). In addition, Turkish language was not used correctly and appropriately in most of the contents. The use of slang words and expression disorders were also common. This supports the conclusion of Özel and Altınkaynak that the content of the videos on YouTube in 2023 may set a negative linguistic example for children. The elements of obscenity, nudity, sexuality, and eroticism were found in the contents. The elements of sexuality, nudity and eroticism could have negative effects on development of children. Likewise, Jaffar et al., (2019) stated TikTok application is an environment where children can be exposed to negative content such as eating disorders, narcissistic personality, bullying and child and child pornography. While TikTok application contained elements such as benevolence, love, happiness, elements of violence, behaviors that may set a negative example for preschool children, and content that could negatively affect children psychologically and physically were also included in the contents of the application. Tahir et al. in 2019 supports the conclusion that this application contains inappropriate content for children. Considering that children acquire the ability to not judge many things they see around them appropriately during early years, application may carry risks. It is well-known by researchers that social media and technology applications affect the development of children (Ogelman vd., 2020). For this reason, the TikTok application was not found appropriate for early childhood.

Giriş

Teknolojinin hızlı ilerleyişi aynı zamanda telefon, bilgisayar, tablet gibi her an ulaşılabilen hızlı ve ucuz cihazların yaygınlaşmasına ve dolayısıyla bilgiye ulaşma, paylaşma gibi durumların yaş, cinsiyet, sosyoekonomik durum gibi faktörler fark etmeksizin kolayca erişilebilir hale gelerek yeni medya araçlarının oldukça yoğun biçimde kullanılmasına yol açmıştır (Çağlak, 2020). Ülkemizde de internete erişim oranları hızlı şekilde artış göstermektedir. Yapılan araştırmalara göre, Türkiye'de internete erişimi olan hane oranı %94,1 olarak ölçülmüş olup internete erişimi olan bireylerin %82,7'sinin interneti düzenli olarak kullandığı görülmektedir (TÜİK, 2022).

Teknolojide yaşanan bu gelişmeler, pek çok alanda hızlı bir ilerlemeyi de beraberinde getirmiştir. Hızlı gelişim ve ilerleme yaşanan alanlardan bir tanesi de şüphesiz ki iletişim teknolojileridir. İletişim teknolojilerinin hızlı şekilde ilerlemesiyle insanoglu, bu alan üzerinden kullanabileceği pek çok yeni iletişim ve paylaşım aracı bulmuştur. Bu araçlardan bir tanesi de medyadır. Geçmiş zamanda yalnızca tek taraflı bir iletişim ve paylaşım izin veren medya araçları, günümüzde aktif şekilde iletişim kurulmasına, paylaşımında bulunulmasına ve bilgi aktarımı yapılabilmesine olanak sağlamaktadır. Bu aktarım ve paylaşımlar ise, karşılıklı etkileşim sağlayabilme özelliğine sahip yeni iletişim ortamları üzerinden gerçekleşmekte yeni medya olarak adlandırılmaktadır (Dilmen, 2007).

Günümüzde her yaştan kullanıcının medyaya kolayca erişim sağlayabilmesi neticesinde, çocuklar da farklı nedenlerle olsa da kaçınılmaz olarak sosyal medyada yerini almıştır. Giderek yaygınlaşan ve etki alanlarını genişleten yeni medya araçları, bu yaygınlaşmayı çocuklar tarafından da yaygın şekilde kullanılmasına borçludur. Çocukların kullandığı yeni medya araçları arasında sosyal medya uygulamaları da yer almaktadır. Sosyal medya kavramı, kullanıcılara çeşitli konularda paylaşım olanağı sunan, karşılıklı bir etkileşim yaratabilen çevrimiçi araçları ifade etmek için kullanılmaktadır (Sayımer, 2008). Oldukça geniş bir kullanım alanı ve kullanıcı profillerine sahip olan sosyal medyayı çocukların da aktif şekilde kullandığı görülmektedir.

Sosyal Medya ve Çocuk

İnternet çocukların dünyayı anlamlandırabilmesine, yeni beceriler öğrenmesine ve benzeri pek çok noktada desteklenmesine katkı sağlayabilmesine rağmen birtakım olumsuz etkileri de beraberinde getirebilmektedir (Uyar ve Hasdemir, 2021). Teknoloji ve bilgiye erişmedeki çeşitli faktörlerin ortadan kalkması her yaştan bireyde olduğu gibi okul öncesi dönem çocuklarında da sosyal medya erişimi ve kullanımını oldukça kolay hale getirmiştir. Çocukların doğrudan dijital dünyanın içerisine doğması ve teknolojiyle oldukça erken yaşlarda tanışması, çeşitli iletişim araçlarından farklı düzeylerde etkilenmelerine de neden olmaktadır.

Sosyal öğrenme yoluyla pek çok davranış öğrenebilen çocuklar, bunları günümüzde sosyal medya uygulamaları üzerinden yapabilmektedir. Sosyal medya uygulamalarının ve uygulamalarda yer alan içeriklerin sayısız çeşidi olduğundan, hemen her konuda içerik üretilebildiğinden ve tam olarak denetleyebilecek bir mekanizma olmadığından dolayı, sosyal medya uygulama ve içeriklerinin okul öncesi dönem çocukları üzerinde pek çok etkiye neden olabileceği görülmektedir (Ogelman vd., 2020).

Çocukların sosyal medya uygulamalarında uzun süre vakit geçirmelerinin etkilerini inceleyen pek çok araştırma bulunmaktadır. Bu çalışmalara bakıldığında sosyal medya uygulamalarının çocuklarda ihmal ve istismara yol açabildiği, yanlış model almaya neden olabileceği, hırsızlık, şiddet gibi olayların olumlu şekillerde gösterilerek çocuklarda yanlış algı biçimlerinin oluşumuna destek olduğu; bazı çocukların internette gördüğü içeriklerden olumsuz etkilendiği; bu içeriklerin çocuklarda korku ve endişe yaratabildiği gibi pek çok sonuç ortaya koyulmuştur (Ergüney, 2017; Özel ve Altınkaynak, 2023; Yıldırım, 2019). Sosyal medyada, her yaştan bireyin katılımcı olup bir arada bulunabilmesi ve birbirinin davranışlarına maruz kalıyor olması gibi durumlar yaşanmaktadır. Çocuklar sosyal medya uygulamaları ile (Facebook, Instagram, TikTok vd.) birden çok yolla (duygusal, fiziksel, maddi vd.) istismara maruz kalabilmektedir (Yıldırım, 2019).

Okul öncesi dönem çocuklarının oldukça yoğun biçimde internete ve sosyal medyaya henüz çok küçük yaşlardan itibaren maruz kaldığı, çeşitli sebeplerle bu ortamlara ebeveynler tarafından yönlendirildiği (yemek yemesi için, işleriyle ilgilenebilmek için vs) ve uzun süreler bu ortamlarda vakit geçirdiği bilinmektedir (Aral ve Kadan, 2018; Gündoğdu vd., 2016). Çocuklar erken yaşlarda medyaya maruz kaldığından medyanın çocuklar üzerindeki etkisinin analiz edilmesi ve ebeveynlerin bu konuda bilinçlendirilmesi gerekliliğini ortaya koyan çalışmalar da literatürde mevcuttur (Aral ve Kadan, 2018). Aile tiplerinin çocukla vakit geçirme, onunla aktiviteler yapma gibi durumları etkilediği; dolayısıyla çekirdek ailelerde büyüyen çocukların teknolojiye daha az maruz kaldığı, parçalanmış ailelerde yetişen çocukların daha fazla, geniş ailelerde yetişen çocukların ise en fazla teknolojiye ve sosyal medyaya maruz kaldığı görülmüştür (Durmuş ve Övür, 2021).

Bütün bu araştırmalar genel olarak göstermektedir ki, çocuklar çok küçük yaştan itibaren teknolojiye, dolayısıyla internete ve sosyal medyaya maruz kalmaktadır. Okul öncesi dönem çocuklarının öğrenmelerinde teknolojinin oldukça büyük etkisi olduğu göz önüne alındığında, sosyal medya içeriklerinin çocuklar açısından uygun olup olmadığı mutlaka incelenmelidir.

TikTok Uygulaması

TikTok uygulaması son yıllarda ortaya çıkmış, buna rağmen ön planda olan pek çok uygulamayı geri planda bırakarak en çok kullanılan uygulamalar arasında yerini almıştır. Çin merkezli bir teknoloji şirketi olan ByteDance tarafından ortaya çıkarılan bu uygulama, bir video paylaşım platformudur (Gül Ünlü vd., 2020). Video paylaşım platformu olarak ortaya çıkan ve oldukça popüler olan bu uygulama, Hindistan'da yasaklı olmasına rağmen 1 milyar kullanıcı sayısına sahip olmayı başarmıştır (Iqbal, 2022). Hatta kullanıcı sayısı 2 milyar olan YouTube'un izlenme oranlarını başta Amerika olmak üzere birçok ülkede geçmiştir (Dean, 2022). Bunun en büyük sebebi olarak da içeriğindeki videoların çok daha kısa olmasından kaynaklandığı düşünölmektedir (Southern, 2021). Oldukça yoğun bir kullanıcı yelpazesine sahip olan TikTok uygulamasının kullanıcıları çocukları da kapsamaktadır (Perez, 2020). Yapılan araştırmalara göre içerikleri izlemek için kayıt veya yaş sınırı gerektirmeyen bu uygulamayı kullananların yaş aralığı ağırlıklı olarak 4-30 yaş arası çocuklar ve gençler olarak bulunmaktadır (Kızılkaya, 2022). Geçtiğimiz dönemde pandemi nedeniyle dünya nüfusunun eve kapanması da uygulamanın daha yoğun bir kullanıcı sayısına sahip olmasında önemli bir etken olmuştur (Kızılkaya, 2022).

Oldukça popüler olan ve çok sayıda kullanıcısı bulunan bu uygulama pek çok farklı etmeni de beraberinde getirmiştir. Çok çeşitli sayıda insanı, çeşitli grupları bir araya getiren uygulamanın en önemli yanlarından bir tanesi de akımlardır. Bu akımlar çeşitli şekillerde başlayabilmekte ve diğer kullanıcıların da katılımıyla bazen toplumsal, bazen de global bir görünürlüğe sahip olabilmektedir. Temel özelliği içerikleri sürekli aşağı doğru kaydırmaya dayanan bu uygulama, ortalama altı saniye ile bir dakika arasında süreye sahip içerikleri kullanıcılarına sunmakta, kullanıcılar bu içerikleri isterse izleyip isterse izlemeden doğrudan kaydırarak geçebilmektedir. Bunun yanında kullanıcılar içeriklere yorum yapabilmekte, beğenebilmekte, paylaşabilmekte ya da içeriklerde yer alan müzikleri kendi içerikleri için kullanabilmektedir. Uygulamanın tercih edilmesinde oldukça büyük bir etkiye neden olan bir diğer özelliği ise kolayca içerik üretimi yapmaya olanak sağlayabilmesidir. İçerik üretebilmek için yalnızca uygulamanın yüklü olduğu bir teknolojik alet yeterlidir. Canlı yayınlar da yapılabilmesine olanak sağlayan bu mecrada yayıncılar çeşitli nedenlerle yayın açabilmekte, kullanıcılardan uygulamaların hediyeleriyle para toplayabilmektedir.

Uygulama çeşitli sakıncaları da beraberinde getirdiği iddialarıyla karşılaşmış olup birçok ülkede devlet tarafından yasaklanması gündeme gelmiştir. Bunun başlıca sebeplerinin arasında içeriklerin filtrelenmemesi ve çocukların içeriklere kolayca erişmesi, istismara açık olması gibi nedenler gelmektedir. Özellikle okul öncesi dönem çocukları söz konusu olduğunda bu etkiler daha da dikkate değer bir hâle gelmelidir. Ayrıca TikTok uygulamasının Avrupa'da çocuk güvenliği ile ilgili çeşitli incelemelerle karşılaştığı da bilinmektedir. Her ne kadar TikTok uygulaması aile kontrolü ve filtresi özelliği barındırorsa da bu özelliği kullanabilmek için iki farklı cihaz ve uygulamada hesap kaydı gerektirdiği için bu özellikler maalesef verimli kullanılmamaktadır (Tektunalı vd., 2022).

TikTok 2023 yılında dünya genelinde 3,5 milyar kez indirilerek Instagram, Facebook ve WhatsApp'ı geride bırakıp en çok indirilen eğlence uygulaması listesinde birinci sıraya yerleşmiştir (Shepherd, 2023). Bu durum sosyal medyada çok zaman geçiren çocukları da doğrudan etkilemiştir. Çocukların günde ortalama 75 dakika süre ile en çok TikTok

uygulamasında zaman geçirdiği ortaya konmuştur (Shepherd, 2023). Aynı zamanda, veriler TikTok kullanıcılarının %25'ini 18 yaş altı çocukların oluşturduğunu belirtmektedir (Shepherd, 2023). Ofcom's Children and Parents: media use and attitudes report'a (2022) göre 2021 yılında İngiltere'deki 3-4 yaş aralığındaki çocukların %16'sı TikTok kullanmaktadır ve o yılda TikTok dünyada en çok kullanılan üçüncü uygulamadır. 2023 yılında TikTok kullanımı oranlarına göre İngiltere 19.66 milyon kullanıcı ile dünyada 17. sırada iken Türkiye 29.86 milyon kullanıcı ile dokuzuncu sırada bulunmaktadır. Bu oranlar da Türkiye'deki TikTok kullanan okul öncesi çocuk oranlarının İngiltere'dekilerden daha yüksek olabileceğinin bir göstergesidir. Buna ek olarak, çocukların başta YouTube olmak üzere diğer sosyal medya platformları üzerinden de TikTok erişimleri de göz önünde bulundurulduğunda bu oranlar daha da yükselmektedir.

TikTok tarafından 13 yaş altı çocukların hesaplarının kapatılacağı kararı alınmıştır (TikTok, 2023). Ancak, hem uygulamanın abone olmadan erişim vermesi hem de kayıt esnasında yaş belirleme sürecinin kullanıcı beyanına bağlı olması sebebiyle bu pek mümkün görünmemektedir. Öte yandan, çocukların çok fazla zaman geçirdiği bu uygulamanın çocuklara etkisi büyük önem arz etmesine rağmen bu konuda araştırmalar yok denecek kadar azdır. Dünya genelinde yapılan çalışmalar ise yine çocuklar üzerine değil ergenler üzerine yoğunlaşmıştır (Gül Ünlü vd., 2020; Maguire Skylar ve Pellosmaa, 2022; Nesi, 2020; Sha ve Dong, 2021). Bu nedenle, bu araştırmanın amacı, sosyal medya uygulamalarından biri olan TikTok uygulamasının, bir teknoloji çağının içerisine doğan ve sosyal medyaya kolaylıkla erişim sağlayabilen okul öncesi dönem çocuklar açısından uygunluğunun incelenmesidir. Bu kapsamda TikTok uygulamasında yer alan içerikler çeşitli açılardan incelenecek, bu içeriklerin okul öncesi dönem çocuklarının gelişimlerine, yaşantılarına, yaş düzeylerine göre uygunluğu saptanmaya çalışılacaktır. Böylelikle alanda TikTok uygulamasının çocuklar üzerinde olası etkilerine yönelik çalışmalara temel olacak ve büyük katkı sağlayacaktır. Bu amaca yönelik aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

- TikTok içeriklerinde yer alan konular okul öncesi dönem çocuklarına uygun mudur?
- TikTok içeriklerindeki dil ve üslup özellikleri okul öncesi dönem çocuklarına uygun mudur?
- TikTok içeriklerinde hangi değerler yer almaktadır?
- TikTok içeriklerinde şiddet/saldırganlık öğeleri bulunmakta mıdır?
- TikTok içeriklerinde olumlu-olumsuz hangi öğeler yer almaktadır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma nitel araştırma deseninde doküman analizine dayalı bir çalışmadır. Doküman analizi hem basılı hem de elektronik materyalleri incelemek için kullanılan sistematik bir prosedürdür (Bowen, 2009). Doküman analizi bir araştırma problemi ile ilgili olarak belirli bir zaman diliminde aynı kaynaktan üretilen veya aynı konuda farklı kaynaktan üretilen dokümanların analiz edilmesini sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu araştırma TikTok uygulamasında belirli bir zaman diliminde üretilen videoları inceleyeceği için doküman analizi yönteminde oluşturulmuştur.

Veri Kaynağı

Bu çalışmada toplamda 100 adet TikTok videosu analiz edilmiştir. Videolar maksimum çeşitlilik yöntemi ile belirlenmiştir. Bu yöntemde veri kaynakları problemle ilgili olan ve kendi içinde değişkenlik ve farklılık gösterebilecek şekilde tercih edilmektedir (Grix, 2010). Bu çeşitliliği sağlayabilmek için videolar 20.12.2022-25.12.2022 tarihleri arasında belirlenmiştir. Videolar algoritma oluşmaması için her gün uygulamanın verileri silinip, uygulama yeniden yüklenerek ilk karşılaşılan 20 adet içeriğin kaydedilmesiyle belirlenmiştir. Böylelikle uygulamada algoritma oluşturmadan (benzer içerikli videoların tekrar görünmesinin engellenmesi) ve herhangi bir kullanıcının karşısına çıkabilecek maksimum çeşitlilikteki 100 video belirlenmiştir. Doküman analizi yönteminde araştırmacı örneklem büyüklüğüne kendisi karar verebilmekte ve doküman çeşitliliğini ve kısıtlamalarını kendisi belirleyebilmektedir (Corbetta, 2003). Bu nedenle 100 TikTok videosu bu araştırma için yeterlidir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanması için araştırmacılar tarafından oluşturulan ve sonrasında uzman görüşü de alınan bir kontrol listesi kullanılmıştır. Kontrol listesiyle birlikte, kaydedilen içerikler detaylı şekilde incelenmiştir. Kontrol listesi oluşturulurken araştırmanın amacı ve araştırma soruları baz alınmıştır. İçeriklerin konu-tema ve dil-üslup özelliklerini incelemek için maddeler Hamarat vd.'nin (2015) yılındaki çalışmasındaki sonuçlar baz alınmıştır. Şiddet öğelerinde ise Çınar'ın (2021) çalışmasında tanımladığı medyadaki şiddet çeşitleri göz önünde bulundurulmuştur. Son olarak, olumsuz davranışlar için ise farklı literatürlerdeki olumsuz öğeler araştırmacılar tarafından belirlenerek liste oluşturulmuştur. Tüm başlıklar altındaki maddeler araştırmayı yürüten iki araştırmacı tarafından oluşturulduktan sonra iki farklı uzman alınarak kontrol listesinin son hali oluşturulmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında TikTok uygulaması indirilerek içeriklerine erişim sağlanmış ve incelenecek olan 100 adet video detaylı analiz yapılabilmesi amacıyla kaydedilmiştir. Uygulamaya girişte hesap oluşturulmamış ve çocukların karşısına neler çıkabileceğini gözlemleyebilmek ve algoritma oluşmasını önleyebilmek adına uygulama her gün silinerek ertesi gün yeniden yüklenmiştir. Sonrasında kaydedilen videolar V1, V2, V3,..., V100 olarak numaralandırılmış ve iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı defalarca izlenmiş, kontrol listesi aracılığı ile kodlanmıştır. Analiz sonuçları karşılaştırılarak verilerde tamamına yakın bir benzerlik olduğu saptanmıştır.

Verilerin Analizi

Doküman analizi basamakları birçok araştırmacı tarafından farklı farklı sınıflandırılmıştır (Altheide, 1996; Corbin ve Strauss, 2008; Forster, 1994). Ancak genel hatlarıyla Doküman analizi aşamaları verilerin dikkatli ve odaklı biçimde gözden geçirilmesi, kodlanması, yorumlanması ve gerekirse sayısal verilerin elde edilmesi ve raporlanması olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır (Bowen, 2009). Bu çalışmada verilerin analizinde iki farklı araştırmacı tarafından, öncelikle videolar defalarca izlenilmiş, sonrasında kodlamalar yapılmış, bulgular karşılaştırıldıktan sonra sayısal verilere dönüştürülmüş ve raporlaştırılmıştır.

Geçerlilik ve Güvenirlilik

Nitel araştırmalarda geçerlilik var olanı yansız ortaya koyma ve sonuçlara ulaşmanın detaylı açıklamasıyla oluşturulur (Yıldırım ve Şimşek, 2021; Okuyan vd, 2016). Bu araştırmada iç geçerlilik için araştırma bulgularının kendi içinde tutarlı olup olmadığı kontrol edilmiştir. Bu aşamada iki araştırmacının analiz sonuçları karşılaştırılarak neredeyse tamamına yakını (%99) aynı olduğu görülmüştür. Dış geçerlilik ise araştırma sonuçlarının genellenmesiyle sağlanmaktadır. Bu aşamada ise genellenmenin artırılması için maksimum çeşitlilik yöntemi ile veri kaynakları belirlenmiş; böylece araştırmacının dış güvenilirliği arttırılmıştır. Nitel araştırmalarda güvenilirlik elde etmek için ise çeşitleme yöntemi, katılımcı teyidi veya meslektaş teyidi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu araştırmada güvenilirliği elde etmek için veri toplama aracı olan kontrol listesi hazırlandıktan sonra iki ayrı uzman görüşü alınmıştır.

Bulgular

Konu-Tema Özellikleri

TikTok uygulamasında izlenen toplam 100 videonun 19'unda yer alan konuların çocukların yaşantısına uygun olduğu saptanmıştır. Bu içerikler çocuğun gündelik yaşantısında karşılaşılabileceği, onu ilgilendirebilecek, onunla ilişkili olabilecek konuları kapsamaktadır. Bu bağlamda bulunan videolarda okula ilişkin farklı konuların işlendiği, müzik/dans gibi içeriklerin ya da çocuğun gündelik yaşantısında karşılaşılabileceği durumların yer aldığı bulunmuştur.

İzlenen videolardan 22'sinde ise uygulamada yer alan içeriklerin çocukların yaş düzeyine uygun olduğu belirlenmiştir. Bu konular; zihinsel, sosyal vb. açılardan çocuğun düzeyine hitap eden konulardır. Bu içeriklerin çoğunlukla yemek/pasta yapma/yeme, şarkı/dans, okul ya da çocuğun gelişimine uygun içerikler olduğu bulunmuştur.

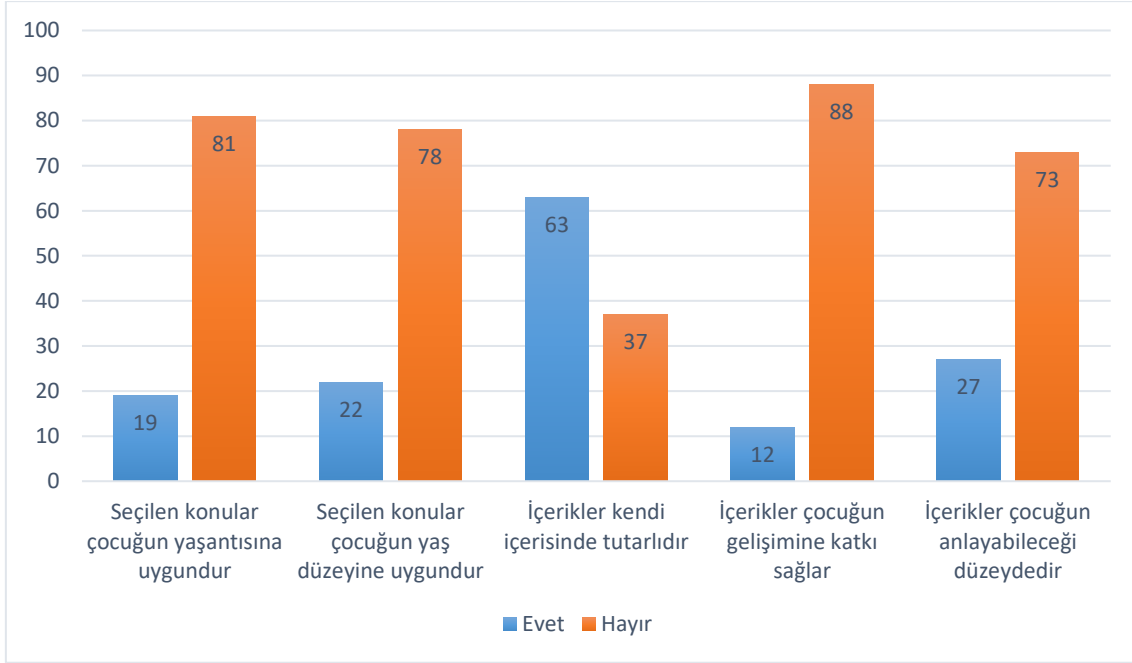
İncelenen 63 videonun kendi içerisinde tutarlılık barındırdığı, kalan 37 videoda ise kendi içerisinde tutarlılık bulunmadığı görülmüştür. İçeriği çocuklara uygun olmasa dahi konuların çoğunluğunun kendi temasıyla tutarlı şekilde aktarıldığı görülmüştür. Ancak 37 içerikte kendi içerisinde tutarlılık özgesinin bulunmadığı anlaşılmıştır.

İncelenen içeriklerden 12 tanesinin çocuğun gelişimine çeşitli açılardan katkı sağlayabileceği bulunmuştur. Bu içeriklerin çoğunlukla çocuğu düşünmeye sevk eden, bilişsel becerilerini geliştirmeye yönelik içerikler olduğu görülmüştür. V31'de çocuğun kendini ifade etmesinin desteklenmesi, V33'de bir şarkının mizahi şekilde dans figürleriyle yapılışının gösterilmesi, V75'te bir zeka oyununu yapmasının teşvik edilerek anlatılması bunu kanıtlar niteliktedir.

Uygulama içerisinde yer alan 27 içeriğin ise çocukların anlayabileceği düzeyde olduğu bulunmuştur. Bu içerikler şarkı/dans, yemek, gelişim gibi çocuk açısından olumlu olarak nitelendirilebilecek konularda olumlu olabildiği gibi öfke, şiddet gibi olumsuz konuları da içerebilmektedir.

Şekil 1

TikTok İçeriklerinin Konu/Tema Özellikleri

Dil ve Üslup Özellikleri

İncelenen TikTok içeriklerinde, 25 videoda Türkçe'nin doğru ve güzel kullanıldığı görülmüştür. 75 videoda ise Türkçe'nin kurallara uygun şekilde kullanılmadığı, kullanımda yanlışlıklar olduğu görülmüştür. Bu yanlışlıkların çoğunlukla cümle/kelimenin yanlış yazımından ya da cümle yapısının yanlış kurulmasından kaynaklandığı bulunmuştur.

Uygulamada yer alan 10 içerikte kullanılan dilin ise okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özelliklerine uygun olduğu belirlenmiştir. Bu içeriklerde, kelime ve cümleler, okul öncesi dönem çocuklarının anlayabileceği şekilde kurgulanmıştır.

Uygulamada yer alan 11 içerikte ise argo kelime kullanımı mevcuttur. Bu kelimeler karşıdaki kişiyi eleştirmek, küçük düşürmek ya da mizahi bir amaçla kullanılmıştır.

Dil ve üslup özelliklerine bakıldığında ise, 15 içerikte okul öncesi dönem çocuklarının düzeyine uygun bir dil ve üslup kullanıldığı görülmektedir. İçeriklerde kullanılan dil ve üslubun seviyesi, okul öncesi dönem çocuklarının düzeyine uygundur.

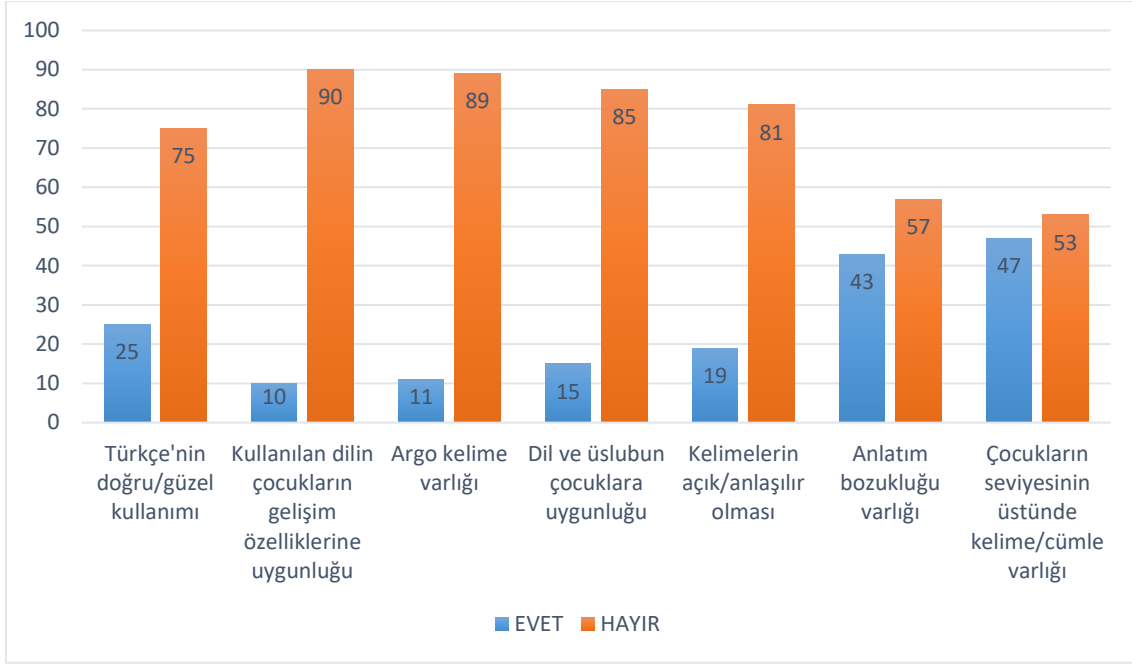
19 içerikte, kullanılan kelime/cümlelerin açık ve anlaşılır olduğu görülmüştür. Bu içeriklerde çocuklar açısından karmaşık, anlaşılmaz ya da dolaylı bir dil kullanılmamış olup kullanılan kelime ve cümleler açık ve anlaşılırdır.

İncelenen içeriklerden 43 tanesinde ise kullanılan dilde anlatım bozukluğu yapıldığı tespit edilmiştir. Bu anlatım bozukluklarının karşılıklı diyaloglarda, video açıklamalarında ya da monologlarda yoğun şekilde kullanıldığı görülmüştür.

Uygulamada yer alan 47 içerikte ise okul öncesi dönem çocuklarının düzeyinin üzerinde kelime/cümlelerin yer aldığı tespit edilmiştir. Bu içeriklerde kullanılan kelime/cümlelerin okul öncesi dönem çocuklarının anlayabileceği seviyede olmayabileceği görülmüştür.

Şekil 2

TikTok İçeriklerinin Dil ve Üslup Özellikleri

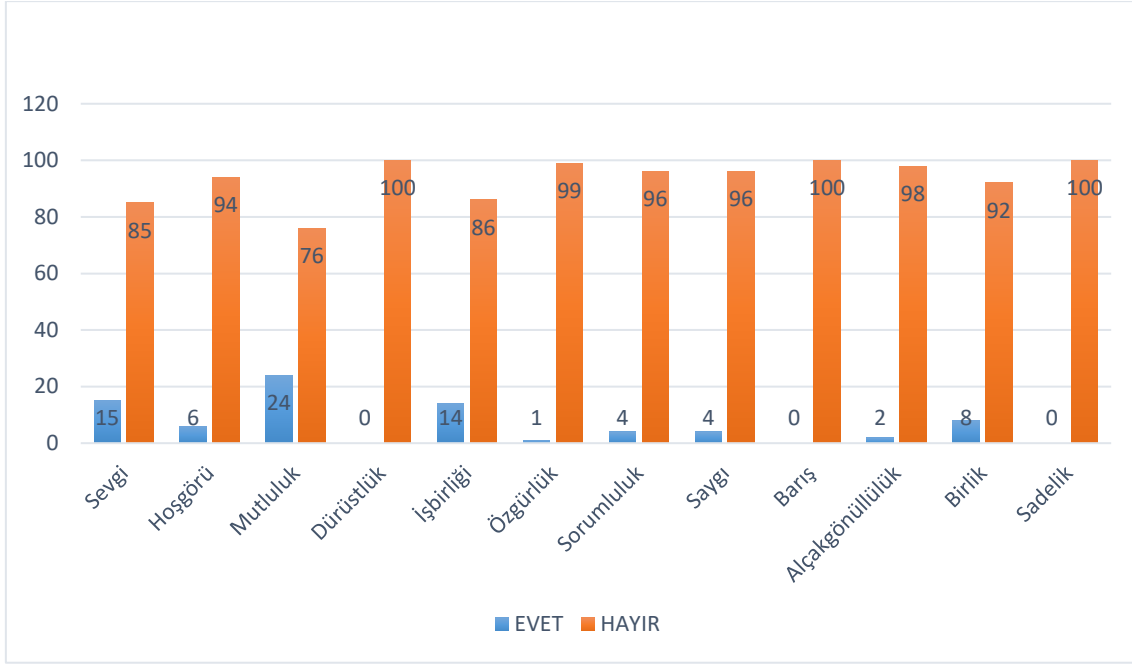
TikTok İçeriklerinde Yer Alan Değerler

Uygulamada yer alan içerikler incelendiğinde; sevgi değerinin 15 içerikte yer aldığı bulunmuştur. Bu değer içeriklerde söylemlerle ya da dolaylı davranışlarla karşıya aktarıldığı, ağırlıklı olarak aşk ya da arkadaşlık ilişkileri içerisinde kullanıldığı görülmüştür. Hoşgörü değerinin altı içerikte, mutluluk değerinin 24 içerikte, işbirliği değerinin 14 içerikte, özgürlük değerinin bir içerikte, sorumluluk değerinin dört içerikte, saygı değerinin dört içerikte, alçakgönüllülük değerinin iki içerikte, birlik değerinin sekiz içerikte yer aldığı, buna karşın dürüstlük, barış ve sadelik değerlerinin içeriklerde yer almadığı bulunmuştur.

Sevgi, mutluluk, hoşgörü, saygı değerlerinin ağırlıklı olarak arkadaşlık ve aşk ilişkileri bağlamında kullanıldığı; işbirliği, sorumluluk, özgürlük gibi değerlerin de yine aşk ve arkadaşlık ilişkileriyle bağlantılı şekilde içeriklerde kullanıldığı görülmüştür.

Şekil 3

TikTok İçeriklerinde Yer Alan Değerler

TikTok İçeriklerinde Yer Alan Olumsuz İçerikler

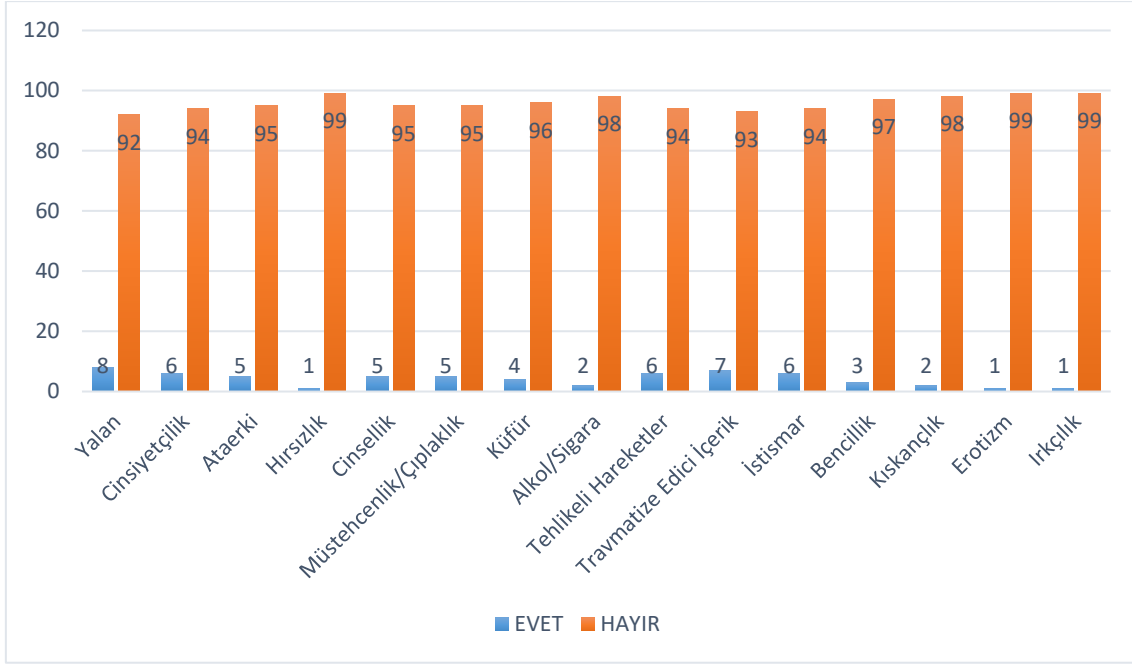
Uygulamada yer alan içerikler incelendiğinde, yalan ögesinin sekiz içerikte, cinsiyetçilik ögesinin altı içerikte, ataerki ögesinin beş içerikte, hırsızlık ögesinin bir içerikte, cinsellik ögesinin beş içerikte, müstehcenlik/çıplaklık ögesinin beş içerikte, küfür ögesinin dört içerikte, alkol/sigara ögesinin iki içerikte, tehlikeli hareket ögesinin altı içerikte, travmatize edici içerik ögesinin yedi içerikte, istismar ögesinin altı içerikte, bencillik ögesinin üç içerikte, kıskançlık ögesinin iki içerikte, erotizm ögesinin bir içerikte, ırkçılık ögesinin bir içerikte yer aldığı tespit edilmiştir.

Yalan ögesinin çoğunlukla zor bir durumdan kurtulmak ya da karşıdaki kişiyle olan ilişkide zor duruma düşmemek, olumsuzlukla karşılaşmamak gibi amaçlarla kullanıldığı görülmüştür. Cinsiyetçilik ve ataerki ögeleri içerikte erkek egemenliğini vurgulamak, kadına karşı tahakküm oluşturabilmek gibi amaçlarla kullanılmıştır. Cinsellik/çıplaklık/müstehcenlik ögeleri toplamda 10 içerikte yer aldığı, bu içeriklerin cinselliği ön plana çıkaran ve çocuklara uygun olmayan şekilde videolarda yer bulduğu görülmüştür.

Dört içerikte küfür ögesinin çoğunlukla aşağılama, eleştirme, küçük düşürme amacıyla kullanıldığı bulunmuştur. Travmatize edici içerik ögelerinin çoğunlukla ölüm, kaza olaylarıyla ilişkili olduğu, bu olayların gösterilerek ya da anlatılarak içerikte yer aldığı saptanmıştır. Bu içerikler ayrıca korku ögesini de içinde barındırmaktadır.

Şekil 4

TikTok İçeriklerinde Yer Alan Olumsuz Ögeler

TikTok İçeriklerinde Yer Alan Şiddet/Saldırganlık Ögelerinin İncelenmesi

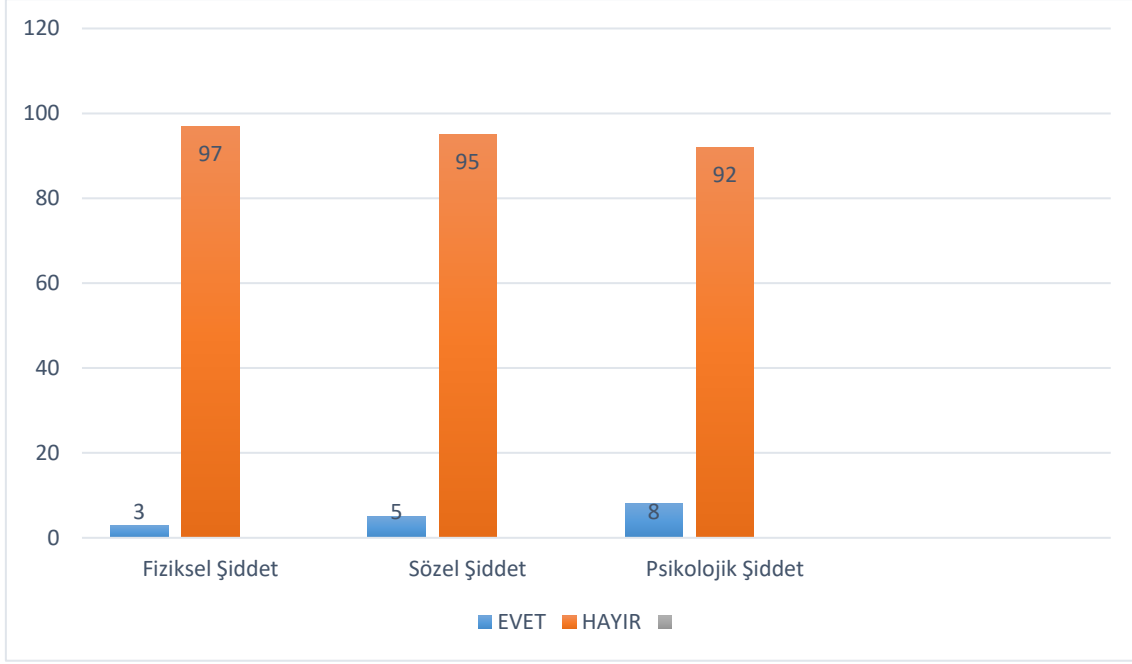
Uygulamada yer alan içerikler incelendiğinde, çeşitli şiddet ögelerinin mevcut olduğu görülmüştür. Bu ögelerden fiziksel şiddet ögesinin üç içerikte, sözel şiddet ögelerinin beş içerikte, psikolojik şiddet ögelerinin ise sekiz içerikte mevcut olduğu tespit edilmiştir.

Fiziksel şiddet ögelerinde birinde şiddetin somut olarak gözlendiği ve iki kızın birbirine sert şekilde tokat attığı, bir içerikte fiziksel şiddetin somut olarak gösterilmeyip dolaylı şekilde ifade edildiği ve sorunları çözdüğünün anlatıldığı, birinde ise hırsızlık yapan birinin şiddet ile cezalandırıldığı görülmüştür.

Sözel şiddet ögeleri ise karşıdaki kişinin canını yakmak, tepkisini anlatmak, kavga etmek gibi amaçlarla kullanılmıştır. İçeriklerde yer alan psikolojik şiddet ögeleri, karşıdakini utandırmak, aşağılamak, başkalarının yanında küçük duruma düşürmek gibi amaçlarla kullanılmıştır.

Şekil 5

TikTok İçeriklerinde Yer Alan Şiddet/Saldırganlık Ögeleri

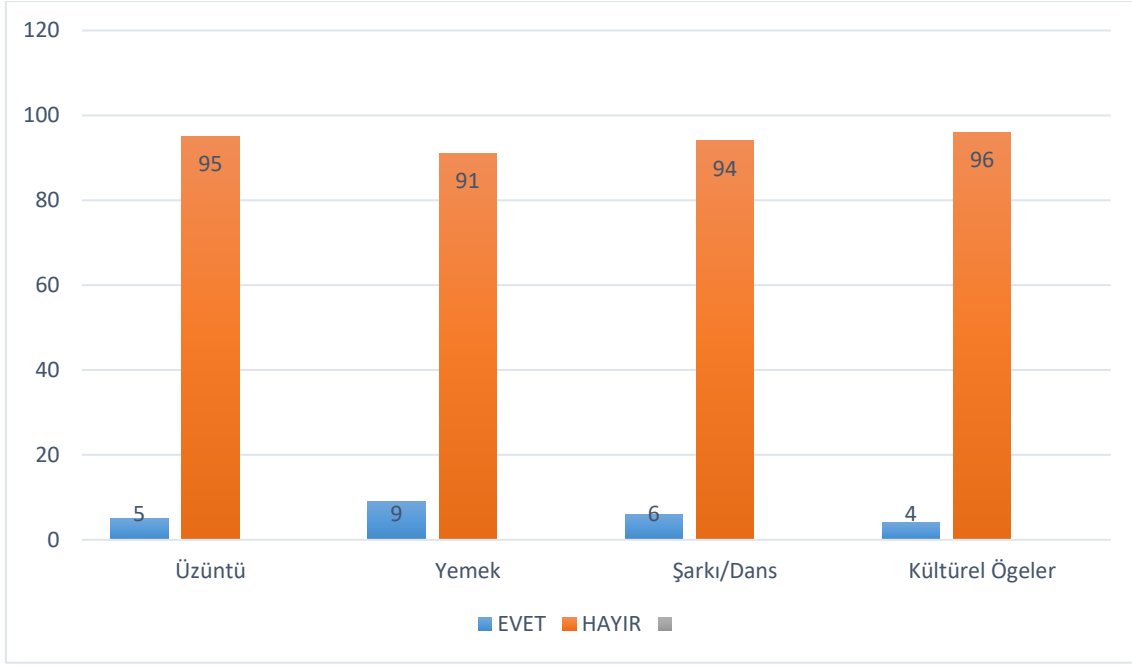
TikTok İçeriklerinde Yer Alan Diğer Ögeler

Uygulamada yer alan içerikler incelendiğinde, farklı bazı içeriklerin bilinen ortak temalara sahip olduğu görülmüştür. Bu temalardan üzüntü ögesinin beş içerikte mevcut olduğu görülmüştür. Üzüntü içeriklerinde bireylerin aldatılma, yok sayılma, istenmeme gibi durumlar karşısında üzüldüğü görülmektedir.

Uygulamadaki dokuz içerikte ise yemek ögesinin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu içeriklerin çoğunluğunda nasıl yemek yapılabileceğine yönelik anlatımlar ve tarifler ve yemek yeme içerikleri yer almaktadır. İncelemede altı içeriğin şarkı/dans ögesini barındırdığı anlaşılmıştır. Uygulamadaki dört içerikte ise kültürel ögelerin mevcut olduğu görülmüştür.

Şekil 5

TikTok İçeriklerinde Yer Alan Diğer Ögeler

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada TikTok uygulamasında yer alan maksimum çeşitlilik yöntemi ile seçilen 100 adet içeriğin doküman analizi yöntemi ile okul öncesi dönem çocuklarına uygunluğu analiz edilmiştir. Araştırma süresince incelenen içeriklerin konu/tema özelliklerine, Türkçe'nin kullanım özelliklerine, olumlu ve olumsuz öğelere dikkat edilerek içeriklerin okul öncesi dönem çocuklarına uygunluğu saptanmaya çalışılmıştır. Araştırma süreci boyunca, uygulamada yer alan içeriklerin pek çok farklı temaya sahip olabildiği gibi ortak temalara sahip içeriklerin de uygulamada kendine yer bulduğu, bazı içeriklerin akım halini alarak farklı kullanıcılar tarafından yeniden üretildiği görülmüştür (Kızılkaya, 2022).

İncelenen içeriklerin konu/tema özelliklerine bakıldığında konuların çoğunluğunun okul öncesi dönem çocuklarına hitap etmediği görülmektedir. Kol (2021) yaptığı çalışmada 71 çizgi filmin içerik açısından 15 tanesinin kısmen 14 tanesinin de tamamen uygun olmadığını saptamıştır. Bu çalışmada seçilen konulardan bazıları okul öncesi dönem çocuklarının anlayabileceği düzeyde olsa da aynı zamanda çocuğa hitap etmeyen bir şekilde sunulabilmektedir. İncelenen içeriklerin büyük çoğunluğu kendi içerisinde tutarlılık barındırmakta ancak bu konular çoğunlukla okul öncesi dönem çocuklarının düzeyinin üzerinde, anlayamayacağı biçimde ya da çocuğa fayda sağlamayacak biçimde sunulmaktadır. Ayrıca yer alan içeriklerden 37 tanesi kendi içerisinde de tutarlılık göstermemekte, tutarlılık gösteren içeriklerden büyük çoğunluğu ise çocuğun bilişsel kapasitesinin üzerinde konulara sahip görülmekte, çocuğun gündelik yaşantısıyla herhangi bir ilişkisi olmayan pek çok içerik de uygulamada yer almaktadır. Olumsuz örnek teşkil edebilmesi ve uygun olmayan içeriklere sahip olabilmesi bakımından bu platformlar ve fenomenler çocukların sosyal davranışlarını olumsuz etkileyebilmektedir (Çelebioğlu, 2022).

Araştırma için seçilen içeriklerde Türkçe'nin kullanımına yönelik detaylara bakıldığında, kullanılan dilin çoğunlukla okul öncesi dönem çocuklarının seviyesinin üzerinde olduğu, çocukların anlayamayacağı kelime ve cümlelerin kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca yer alan içeriklerin büyük çoğunluğunda Türkçe'nin doğru ve güzel kullanılmadığı, argo kelime kullanımının ve anlatım bozukluklarının da yaygın olduğu anlaşılmaktadır. Bu da Özel ve

Altınkaynak'ın 2023'de YouTube'daki videoların içeriklerinin dilsel açıdan çocukların olumsuz örnek alabileceğine yönelik bulduğu sonucu destekler niteliktedir.

Uygulamada yer alan içeriklerde yer alan değerler incelendiğinde; sevgi, hoşgörü, mutluluk gibi değerlerin de uygulama içerisinde yer aldığı görülmektedir. Ancak içeriklerde yer alan bu değerlerin çoğunlukla aynı içeriklerde birden fazla şekilde yer aldığı, içeriklerin genelinde ise kendine ağırlıklı olarak yer bulamadığı anlaşılmaktadır. Aynı şekilde, olumsuz pek çok ögenin de içeriklerde kendine yer edindiği görülmektedir. Bu ögeler içerisinde en fazla kullanılan yalan davranışyken hemen ardından travmatize edici içerik ögesi gelmektedir. Travmatize edici içerik ögelerinde ise çoğunlukla travmatik ölümlerden, insanüstü olay ve olgulardan ya da kazalardan bahsedildiği/gösterildiği görülmektedir. Ayrıca uygulamada çocuklara ait görüntülerin de yer aldığı, bu görüntülerin bazılarında çocuklar doğrudan içeriğin kendisini temsil ederken bazılarında yalnızca içerikte görüldüğü anlaşılmaktadır. İncelenen içeriklerin üç tanesinde ise okul öncesi dönem çocuğuna ait görüntülerin yer aldığı, bu görüntülerin paylaşıldığı hesapların da çocukların adı ve fotoğrafıyla açıldığı görülmektedir. Bu da çocukların izinlerinin alınmadığı göz önünde bulundurulduğunda çocuk istismarı olarak nitelendirilebilmektedir. Müstehcenlik, çıplaklık, cinsellik ve erotizm ögelerinin de uygulamada yer alan içeriklerde ağırlıklı olarak olmasa da kendine yer bulduğu görülmektedir. Cinsellik, çıplaklık, erotizm ögelerinin çocukların sağlıklı gelişimi açısından olumsuz etkiler yaratabileceği bilinmektedir. Aynı şekilde Jaffar vd., (2019) TikTok uygulamasının çocuklarda yeme bozukluğu, narsist kişilik, zorbalık ve çocuk ve çocuk pornografisi gibi olumsuz içeriklere maruz kalabileceği bir ortam olduğunu belirtmiştir.

İçeriklerde yer alan şiddet/saldırganlık ögeleri incelendiğinde, şiddet çeşitlerinin farklı içeriklerde kendine yer bulduğu görülmektedir. Şiddet ögeleri içerisinde en fazla kullanılan psikolojik şiddet ögesi olurken en az kullanılanın ise üç içerikte yer alan fiziksel şiddet ögesi olduğu anlaşılmaktadır. Sözel şiddet ile psikolojik şiddetin ise çoğunlukla birlikte ve karşındaki kişiyi aşağılamak, üzmek, küçük düşürmek gibi amaçlarla kullanıldığı görülmektedir.

Uygulamada yer alan içerikler incelendiğinde, bazı içeriklerin ortak temalara sahip olduğu görülmektedir. Araştırma sonucunda diğer ögeler olarak kategorize edilen bu içeriklerin çoğunlukla şarkı/dans ya da yemek içerikleri olduğu görülmektedir. Bu içeriklerde çoğunlukla insanlar şarkı söylemekte/dans etmekte, çeşitli yemek tarifleri açıklanmakta ya da farklı pişirme yöntemleri gösterilmektedir. Bunların yanında, üzüntü ögesinin de farklı içeriklerde kendine yer bulduğu görülmektedir. Ayrıca incelenen içeriklerde nadiren kültürel ögelere de yer verildiği görülmektedir. Bu içeriklerde yer alan ögeler ise çoğunlukla düğün/halay gibi kültürel öğelerdir.

Uygulamadan çekilen içerikler genel olarak incelendiğinde, TikTok uygulamasının yardımseverlik, sevgi, mutluluk gibi ögeleri içerisinde barındırabildiği ancak aynı zamanda şiddet ögelerinin, okul öncesi dönem çocukları için olumsuz örnek oluşturabilecek davranışların, çocukları psikolojik ve sağlıklı gelişim açısından olumsuz şekilde etkileyebilecek içeriklerin de uygulamada yer aldığı görülmüştür. Bu da Tahir vd.'nin 2019 yılında yaptığı araştırma sonucunda bu uygulamanın çocuklar için uygunsuz içerikler barındırdığı sonucunu desteklemektedir. TikTok uygulamasında herhangi bir denetimin, çocuk kilidinin olmaması ve her türden içeriğe çocukların rahatlıkla ulaşabilecek olması uygulamayı okul öncesi dönem çocukları açısından olumsuz olabilecek bir sanal ortam haline getirmektedir. Ayrıca uygulamanın kendi algoritmasına göre kaydırılacak içerikleri önermesi, bunun kullanıcı/ebeveyn eliyle sınırlanamıyor olması da uygulamayı okul öncesi dönem çocukları açısından dezavantajlı duruma getiren nedenlerdendir. Uygulamada izlenen, beğenilen, yorum yapılan içeriklere göre yeni içeriklerin önerilmesi de gelişimi açısından olumsuz bir içeriğe

erişip onunla etkileşimde bulunan çocukların daha fazla benzer ve zararlı içeriklerle karşılaşmasına neden olabilecektir.

Uygulamadan çekilen içeriklerde yer alan konular incelendiğinde ağırlıklı olarak çocukların gelişim özelliklerine uygun olmayan konuların olduğu, kendi içerisinde tutarsız pek çok içeriğin olduğu, içeriklerde Türkçe'nin doğru ve güzel kullanılmadığı, anlatım bozuklukları ve argo kullanımının yoğun olduğu görülmektedir. Ayrıca uygulamada çocuklar açısından uygun olmayan alkol, sigara, küfür, cinsellik, erotizm, ırkçılık, yalan gibi pek çok olumsuz öğeye de rastlanmaktadır. Yeni medyanın aşırı kullanımının; çocuklarda saldırgan davranışlar, uyku problemleri ve gelişimleri üzerinde olumsuz etkilere sebep olduğu üzerinde durulmaktadır (Durmuş ve Övür, 2021). Bunun yanı sıra, TikTok uygulamasının çocuk ruh sağlığını da olumsuz olarak etkilediği ortaya konmuştur (Erk ve Fırat, 2022). Tüm bu durumlar göz önünde bulundurulduğunda, uygulamanın okul öncesi dönem çocukları açısından uygun olmayan, olumsuz örnek olabilecek, gelişim alanlarını olumsuz etkileyecek içeriklere sahip olduğu görülmektedir. Bu alanda yapılan çalışmalara bakıldığında sosyal medya uygulamalarının çocuklarda ihmal ve istismara yol açabildiği, yanlış model almaya neden olabildiği, hırsızlık, şiddet gibi olayların olumlu şekillerde gösterilerek çocuklarda yanlış algı biçimlerinin oluşumuna destek olduğu (Yıldırım, 2019); bazı çocukların internette gördüğü içeriklerden olumsuz etkilendiği, bu içeriklerin çocuklarda korku ve endişe yaratabildiği (Ergüney, 2017) gibi pek çok sonuç ortaya koyulmuştur.

Okul öncesi dönemde çocukların oldukça hızlı şekilde çevrelerinde gördüğü pek çok şeyi yargılama kabiliyetleri yeterince gelişmediğinden dolayı davranışa dönüştürebildiği göz önünde bulundurulduğunda, uygulamanın okul öncesi dönem çocukları açısından taşıyabileceği riskler daha iyi anlaşılacaktır. Bu araştırmanın sonucunda TikTok uygulamasındaki içeriklerin çocuklara uygun olmadığı ve dil ve üslup bakımından Türkçeyi uygun kullanmadıkları saptanmıştır. Bunun yanı sıra, içeriklerde sevgi hoşgörü gibi birçok değere yer verilmezken şiddet, saldırganlık ve cinsellik gibi birçok olumsuz içerikleri barındırdığı bulunmuştur. Bu nedenle de TikTok uygulaması okul öncesi dönem çocukları açısından uygun bulunmamıştır.

Öneriler

TikTok ve benzeri sosyal medya uygulamalarının teknolojinin, dijital iletişimin gelişimiyle birlikte oldukça sık şekilde kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Kullanıcı sayısı her geçen gün artan bu uygulamaların nasıl kullanılması gerektiği, olumlu ya da olumsuz yanları, olası etkileri hakkında günümüzde pek çok araştırma yapılmış ya da yapılmaktadır. Ancak literatür incelendiğinde, TikTok uygulamasının okul öncesi dönem çocukları üzerinde etkilerini inceleyen araştırmaların yetersiz olduğu görülmektedir.

Yapılan araştırmada, uygulamanın okul öncesi dönem çocukları açısından uygunluğu konu/tema özellikleri, dilin kullanımı, yer alan değerler, olumlu ve olumsuz öğeler açısından incelenmiştir. Gelecek araştırmalarda, uygulamanın okul öncesi dönem çocuklarına gelişimsel açıdan etkileri ve diğer gelişim alanlarına etkisine yönelik incelemeler yapılabilir. Bu konuda saha araştırmasına gidilerek okul öncesi dönem çocuklarında TikTok kullanımını etkileyen faktörlere ilişkin çalışmalar yürütülebilir.

TikTok uygulamasını kullanan okul öncesi dönem çocuklarıyla bireysel ve yüz yüze görüşmeler yapılarak uygulamayı kullanmalarını etkileyen faktörler çocuklar açısından daha detaylı şekilde irdelenebilir.

Etik Bildirimi

Yazarlar aralarında çıkar çatışması bulunmadığını ve tüm araştırmacıların çalışmaya katkı sunduğunu beyan eder. Yazarlar ayrıca tüm etik kurallara uyduklarını belirtir.

Kaynakça

- Altheide, D. (1996). Process of document analysis. D. Altheide (Ed.) *Qualitative media analysis*. Thousand Oaks: Sage Pub.
- Aral, N. & Kadan, G. (2018). 2013 Okul öncesi eğitim programının değerler eğitimi bağlamında incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 113-131.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative research journal*, 9(2), 27-40.
- Corbetta, P. (2003). *Social research: Theory, methods and techniques*. Thousand Oaks: Sage.
- Corbin, J. & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks: Sage
- Çağlak, U. (2020). Teşhir toplumu ve yeni medya: Teşhir toplumunun oluşmasında önemli bir araç olan yeni medya üzerine bir değerlendirme. *Kritik İletişim Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 12-20.
- Çelebioğlu, Ş. (2022). *48-72 aylık çocukların dijital içerik tercihlerinin ve farklı değişkenlere göre sosyal davranışlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Projesi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Çınar, Ö. (2021). Sosyal medyada şiddet: sosyal medya; şiddet; zorbalık; mağdur. *Journal of Management Theory and Practices Research*, 2(1), 37-44.
- Dean, B. (2022). TikTok User Statistics. <https://backlinko.com/tiktok-users>. Erişim tarihi: 03.01.2023.
- Dilmen, N. (2007). Yeni medya kavramı çerçevesinde internet günlükleri-bloglar ve gazeteciliğe yansımaları. *Marmara İletişim Dergisi*, 12(12), 113-122.
- Durmuş, K., & Övür, A. (2021). Medya etkileri bağlamında okul öncesi dönem çocuklarının yeni medya kullanımının analizi. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 5(2), 136-155.
- Ergüney, M. (2017). İnternetin Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklar Üzerindeki Etkileri Hakkında Bir Araştırma. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(17), 1917-1938.
- Erk, M. A. & Fırat, S. (2022). TikTok ve ruh sağlığı. L. Tamam (Ed.), *Güncel Psikiyatri Çalışmaları II* içinde (99-112). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Forster, N. (1994). The analysis of company documentation. C. Cassell & G. Symon (Eds.) in, *Qualitative methods in organizational research, a practical guide* (s. 147-166). Thousand Oaks: SAGE publication.
- Grix, J. (2010). *The Foundations Of Research*. London: Palgrave Macmillan.
- Gül Ünlü, D., Kuş, O., & Göksu, O. (2020). " Videolarda gerçek hayattaki gibi değilim, rol yapmaktayım": TikTok kullanıcılarının benlik performansları üzerine bir inceleme. *Intermedia International E-journal*, 7(12), 115-128.
- Gündoğdu, Z., Seytepe, Ö., Pelit, B. M., Doğru, H., Güner, B., Arıkız, E., Akçomak Z., Kale, E.B., Moran, İ., Aydoğdu, G., & Kaya, E. (2016). Okul öncesi çocuklarda medya kullanımı. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 6-10.

- Hamarat, D., Işıtan, S., Özcan, A., & Karaşahin, H. (2015). Okul öncesi dönem çocuklarının izledikleri çizgi filmler üzerine bir inceleme: caillou ve sünger bob örneği. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(33), 75-91.
- Iqbal, M. (2022). TikTok Revenue and Usage Statistics. <https://www.businessofapps.com/data/tik-tok-statistics/>. Erişim tarihi: 15.01.2023
- Jaffar, B. A., Riaz, S., & Mushtaq, A. (2019). Living in a moment: Impact of TikTok on influencing younger generation into micro-fame. *Journal of Content, Community and Communication*, 10(5), 187-194.
- Kızılkaya, Z. Z. (2022). Gençlerin TikTok kullanım ve doyumuna üzerine nitel bir araştırma. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 231-247.
- Kol, S. (2021). An analysis of cartoons prepared for early childhood period in terms of child development. *Participatory Educational Research*, 8(4), 346-358.
- Maguire, S. L., & Pellosmaa, H. (2022). Depression, Anxiety, and Stress Severity Impact Social Media Use and TikTok Addiction. *Chancellor's Honors Program Projects*. https://trace.tennessee.edu/utk_chanhonoproj/2511. Erişim tarihi: 05.04.2023.
- Nesi, J. (2020). The impact of social media on youth mental health: challenges and opportunities. *North Carolina medical journal*, 81(2), 116-121.
- Ofcom (2022). Children and parents: media use and attitudes report. <https://www.ofcom.org.uk/research-and-data/media-literacy-research>. Erişim tarihi: 05.04.2023.
- Ogelman, H. G., Güngör, H., Sarıkaya, H. E., & Körükçü, Ö. (2020). Çocukların gözünden evdeki teknolojik araçlar. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(23), 175-201.
- Okuyan, F., Kapçak, B. C., & Sarpkaya, P. Y. (2016). Nitel araştırmada geçerlik ve güvenilirlik. *Adnan Menderes Üniversitesi*, 12, 2018.
- Özel, Ö., & Altınkaynak, H. (2023). Examination of YouTube content in terms of potential behaviors that preschool children can take as an example: the example of Enes Batur. *HAYEF: Journal of Education*, 20(1); 11-17.
- Perez, S. (2020). Kids now spend as much time watching TikTok as YouTube in US, UK and Spain. Techcrunch. <https://techcrunch.com/2020/06/04/kids-now-spend-nearly-as-much-time-watching-tiktok-as-youtube-in-u-s-u-k-and-spain/>. Erişim tarihi: 10.10.2022.
- Saymer, İ. (2008). *Sanal Ortamda Halkla İlişkiler*. İstanbul: Beta Yayınları,
- Sha, P., & Dong, X. (2021). Research on adolescents regarding the indirect effect of depression, anxiety, and stress between TikTok use disorder and memory loss. *International journal of environmental research and public health*, 18(16), 8820.
- Shepherd, J. (2023). 20 Essential TikTok Statistics You Need to Know in 2023. <https://thesocialshepherd.com/blog/tiktok-statistics#:~:text=Globally%2C%20data%20from%20Qustodio%20shows,higher%20than%20the%20global%20average>. Erişim tarihi: 06.04.2023.
- Southern, M. (2021). Why Is TikTok So Popular?. <https://www.searchenginejournal.com/why-is-tiktok-so-popular/424603/#close>. Erişim tarihi: 14.11.2022.
- Tahir, R., Ahmed, F., Saeed, H., Ali, S., Zaffar, F., ve Wilson, C. (2019). Bringing the kid back into youtube kids: Detecting inappropriate content on video streaming platforms.

2019 IEEE/ACM International Conference on Advances in Social Networks Analysis and Mining (ASONAM), 464-469.

Tektunalı, E., Ünal, E., Güney, A. Y., & Baykal, G. E. (2022). Çocukların TikTok kullanımı için bir ebeveyn filtreleme seçeneği tasarlama ve değerlendirme. *UTAK 2022 Tasarım ve Çoğulculuk, (14-16 Eylül 2022)*.

TikTok (2023). Minimum age appeals for TikTok LIVE. <https://support.tiktok.com/en/safety-hc/account-and-user-safety/minimum-age-appeals-for-tiktok-live>. Erişim tarihi: 07.04.2023.

TÜİK. (2022). Türkiye İstatistik Kurumu. <https://www.tuik.gov.tr/>. Erişim tarihi: 09.09.2022.

Uyar, M., & Hasdemir, T. (2021). Çocukların internete erişimleri ve kullanım becerileri: Ankara ili örneği. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(19)*, 7-38.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

Yıldırım, S. (2019). Medya ve çocuk istismarı. *Anasay, (10)*, 107-122.